

Lokalny Program Rozwoju
Gminy Chełmno na lata 2013-2020

Spis treści

1. Założenia metodologiczne

- 1.1 Zasięg terytorialny programu
- 1.2 Okres objęty programem
- 1.3 Metody pracy nad przygotowaniem i wdrażaniem lokalnego programu rozwoju

2. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej

- 2.1 Położenie geograficzne, ludność, powierzchnia
- 2.2 Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego
- 2.3 Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura
- 2.4 Gospodarka
- 2.5 Sfera społeczna
- 2.6 Wnioski z przeprowadzonej diagnozy

3. Analiza SWOT

4. Kierunki rozwoju

- 4.1 Obszary problemowe
- 4.2 Cele rozwoju gminy

5. Planowane przedsięwzięcia

6. Spójność celów i zadań lokalnego programu rozwoju z dokumentami programowymi i planistycznymi

7. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć lokalnego programu rozwoju

8. System wdrażania, sposoby monitorowania i kontroli

1. Założenia metodologiczne

1.1 Zasięg terytorialny programu

Lokalny Program Rozwoju został opracowany dla Gminy Chełmno, która leży w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w Powiecie Chełmińskim.

Urząd Gminy w Chełmnie znajduje się pod adresem ul. Dworcowa 1, 86-200 Chełmno.

1.2 Okres objęty programem

Lokalny Program Rozwoju Gminy Chełmno obejmuje lata 2013-2020.

1.3 Metody pracy nad przygotowaniem i wdrażaniem lokalnego programu rozwoju

Założenia do przygotowania Lokalnego Programu Rozwoju powstały w listopadzie 2011 roku w wyniku uchwały nr 54/1048/11 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego i prac pracowników Urzędu Gminy Chełmno.

Wstępny projekt dokumentu powstawał w wyniku przeprowadzenia *Cyklu szkoleniowo-doradczego mającego na celu przygotowanie samorządów lokalnych do procesu planistycznego w odniesieniu do przyszłej perspektywy na lata 2014-2020 realizowanego na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego przez firmę Dorfin sp. z o.o.*

Głównymi metodami prac, wykorzystywanymi przy opracowywaniu programu były konsultacje społeczne i metody pośrednie, których wynikiem było opracowanie analizy SWOT i określenie celów rozwoju, metoda „burzy mózgów” itp.

2. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej

2.1 Położenie geograficzne, ludność, powierzchnia

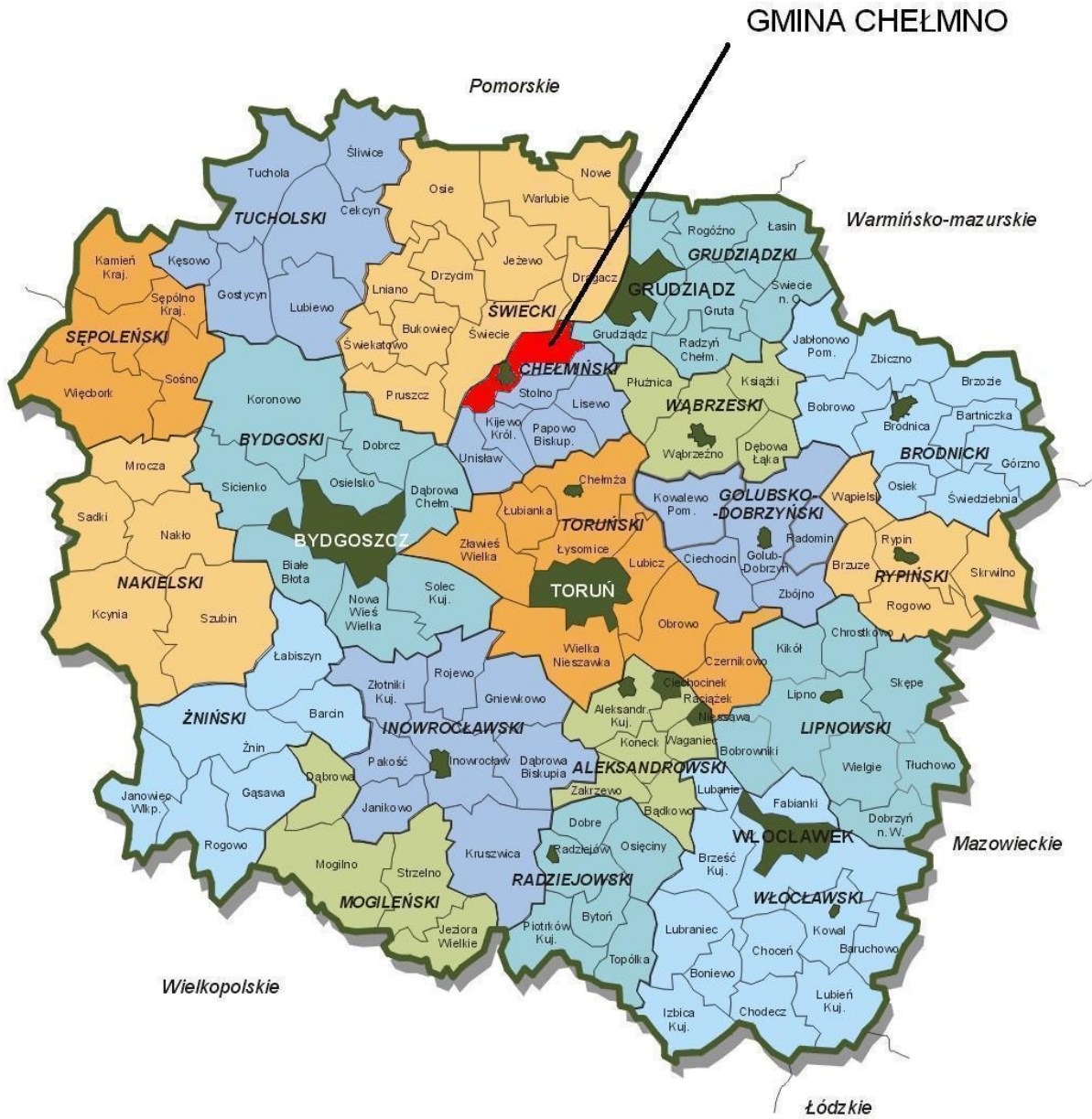
Gmina Chełmno znajduje się w środkowej części województwa kujawsko – pomorskiego. Jest jedną z siedmiu jednostek samorządu terytorialnego, tworzących powiat chełmiński.

Pod względem administracyjnym Gmina Chełmno graniczy: od południa z Gminą Unisław, od wschodu z Gminami Kijewo Królewskie i Stolno, od północy z Gminą Grudziądz, a od zachodu i północnego zachodu z Miastem i Gminą Świecie. Granice gminy od wschodu prowadzone są w sposób sztuczny, a granice zachodnia i północno – zachodnia wykorzystują naturalną barierę rzeki Wisły. Siedziba władz gminnych znajduje się w mieście Chełmno, które również jest siedzibą samorządu miasta Chełmna oraz powiatu chełmińskiego.

Obszar gminy rozciąga się wzdłuż prawego brzegu Wisły. Centralnie położone w stosunku do obszaru gminy – Miasto Chełmno – rozdziela jej teren na 3 odrębne części.

Położenie Gminy Chełmno na tle woj. Kujawsko-Pomorskiego

Granica województwa		Border of voivodship
Granica powiatu		Border of powiat
Granica gminy		Border of gmina
Gmina miejska		Urban gmina
Miasto na prawach powiatu	BYDGOSZCZ	City with powiat status
Powiat	TUCHOLSKI	Powiat
Gmina	Unisław	Gmina

Powierzchnia gminy wynosi **113,371** km². Administracyjnie podzielona jest na 19 wsi, które tworzą 18 sołectw:

- Bieńkówka,
- Borówno i Różnowo,
- Dolne Wymiary,
- Dorposz Chełmiński,
- Górne Wymiary,
- Kałdus,
- Klamry,
- Kolno,
- Łęg,
- Małe Łunawy,
- Nowawieś Chełmińska
- Nowe Dobra,
- Osnowo,
- Ostrów Świecki,
- Podwiesk,
- Starogród,
- Starogród Dolny,
- Wielkie Łunawy.

Liczba mieszkańców gminy na przestrzeni lat z podziałem na płeć przedstawia się następująco (dane GUS):

rok	ogólna liczba mieszkańców	mężczyzn	kobiet	gęstość zaludnienia gminy (os/km²)
2011	5538	2831	2707	48,85
2010	5391	2726	2665	47,55
2005	5228	2643	2585	46,11
2000	5077	2577	2500	44,78
1995	5079	2608	2471	44,80

Tabele poniżej przedstawiają ludność Gminy Chełmno w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i po produkcyjnym (dane GUS):

Rok	Ludność w wieku przedprodukcyjnym – 14 lat i mniej		
	ogółem	mężczyźni	kobiety
2010	1094	557	537
2005	1167	597	570
2000	1277	670	607
1995	1397	756	641

Rok	Ludność w wieku produkcyjnym – 15 – 64 lata		
	ogółem	mężczyźni	kobiety
2010	3676	1977	1699
2005	3423	1839	1584
2000	3149	1683	1466
1995	3017	1634	1383

Rok	Ludność w wieku poprodukcyjnym – 64 lat i więcej		
	ogółem	mężczyźni	kobiety
2010	621	192	429
2005	638	207	431
2000	651	224	427
1995	665	218	447

Tabela poniżej przedstawia migrację ludność na pobyt stały (wewnętrzna i zagraniczna) Gminy Chełmno (dane GUS):

rok	Zameldowania	Wymeldowania	saldo migracji
2011	92	67	25
2010	93	53	40
2005	93	73	76
2000	33	96	- 63
1995	86	68	18

2.2 Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

- rzeźba terenu, klimat, lesistość terenu

Rzeźba terenu - gminy nie jest urozmaicona. Pod względem geomorfologicznym na obszarze gminy należy wyróżnić dwie podstawowe jednostki: wysoczyznę morenową zwaną Równiną Chełmżyńską, oraz część dolinną tzw. Basenu Unisławskiego i Basenu Chełmińskiego.

Obszar wysoczyzny morenowej wznosi się przeważnie 88 – 90 m n.p.m. przy czym szerokość strefy wysoczyznowej w granicach gminy jest zdecydowanie większa (do około 2 km) w jej południowej części. W części północno-zachodniej wysoczyzna morenowa tylko na kilku odcinkach o szerokości kilkuset metrów sięga granic gminy. Jej powierzchnię urozmaicają jedynie nieliczne długie doliny erozyjne zwane parowami. Długość parowów sięga 1,5 – 2,0 km., głębokość 5 – 50 m (w strefie doliny Wisły), ponadto wysoczyznę morenową urozmaicają niewielkie płytkie zagłębienia wytopiskowe, których dna są często podmokłe lub wypełnione wodą w postaci niewielkich „ oczek” wodnych. Wysoczyzna morenowa jest oddzielona od doliny Wisły wysokim (40–60 m) i stromym (30–40) zboczem. Strefa krawędziowa porozcinana jest licznymi dolinkami erozyjnymi denudacyjnymi. Obszar gminy odwadniany jest przez rzekę Browinę – a właściwie jej dopływ – Kanał Starogrodzki, północna część gminy leży w zlewni Kanału Głównego. Sieć wodna jest bardzo urozmaicona w dużej mierze za sprawą bardzo gęstej sieci rowów melioracyjnych. Na terenie Gminy Chełmno występują obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania są to wsie: Klamry, Nowawieś Chełmińska oraz Małe Łunawy.

Klimat gminy Chełmno i powiatu chełmińskiego scharakteryzowany jest ogólnie jako przejściowy – morski i zaliczany do typów klimatu Wielkich Dolin, występujących w całym środkowym pasie Polski. Uwarunkowany jest przede wszystkim położeniem geograficznym, co potwierdza między innymi rozległość Kotliny Toruńskiej otwartej na wiatry zachodnie

i wschodnie, w związku z czym występuje tu silne przewietrzenie. Rejonizacja rolniczo – klimatyczna, w której ścierają się wpływy klimatu oceanicznego z klimatem kontynentalnym.

Lasy na terenie Gminy Chełmno zajmują powierzchnię ok. 1,35 tys. ha co stanowi ok. 11,9 % ogólnej powierzchni gminy. Lasy na terenie gminy rozmieszczone są nierównomiernie. Większe kompleksy leśne porastają rejon strefy krawędziowej doliny Wisły (Wielkie i Małe Łunawy, Klamry, Kałdus), kępy wiślane (Kępa Panieńska) oraz pagórki i wały wydmore. Większość to lasy państwowe. Przeważają lasy wielogatunkowe lasy mieszane porastają zbocza doliny Wisły i lasy łąkowe zachowane w obrębie Kępy Panieńskiej. Piaszczyste terasy rzeczne i wykształcone na nich formy wydmore porastają suche bory sosnowe. Obszary o płytko zalegającej wodzie porastają olsy. Drzewostany są urozmaicone i zależne od typu siedliskowego lasu, jednak dominuje sosna z udziałem gatunków liściastych: dąb, buk, lipa, grab, klon, olcha.

- *atrakcje turystyczne*

Na terenie Gminy Chełmno znajdują się następujące obiekty zabytkowe:

- „Góra Zamkowa” w Starogrodzie – pozostałość po zamku krzyżackim,
- kościół parafialny w Starogrodzie,
- schron amunicyjny w Starogrodzie – element Twierdzy Chełmno,
- kościół parafialny w Wielkich Łunawach,
- liczne cmentarze mennonickie i ewangelickie (nieczynne),
- tzw. „stare szkoły”.

Przez Gminę Chełmno przebiegają trzy szlaki rowerowe:

- żółty "Rezerwatów",
- zielony "Starego Chełmna",
- czerwony "Zamków i martyrologii".

Gmina Chełmno objęta jest także dwoma szlakami utworzonymi przez LGD Vistula – Terra Culmensis: „Szlakiem Gotyckich Świątyń” i „Twierdza Chełmno”.

Gmina Chełmno znajduje się także w granicach tworzącego się szlaku turystycznego „Wiślana Trasa Rowerowa”.

Na terenie Gminy Chełmno działa 9 gospodarstw agroturystycznych Nie funkcjonuje żaden pensjonat, obiekt gastronomiczny, hotelarski.

W gminie jedno gospodarstwo zajmuje się wytwarzaniem produktu tradycyjnego – „Powidła Starogrodzkie” (powidła z Doliny Dolnej Wisły). Działają także wytwórcy produktów tradycyjnych (nalewki, konfitury, miody).

Ciekawe miejsca:

- Góra Zamkowa w miejscowości Starogród (pozostałość po zamku krzyżackim, taras widokowy na Dolinę Dolnej Wisły).

- Góra św. Wawrzyńca w Kałdusie (pozostałości po osadnictwie słowiańskim, wykopaliska archeologiczne)

– **formy ochrony przyrody**

Prawie cały obszar gminy Chełmno (za wyjątkiem wsi Osnowo i części wsi Kałdus) znajduje się w granicach Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego chroniącego naturalny krajobraz doliny dolnej Wisły (od Bydgoszczy do ujścia Nogatu w okolicach Gniewu).

Na terenie gminy występują ponadto, w całości lub w części, 4 rezerwaty przyrody:

- „Ostrów Panieński” zwany także „Kępą Panieńską” (14.77 ha). Rezerwat został utworzony w celu zachowania, ze względów naukowych i dydaktycznych, fragmentu lasu łągowego w dolinie dolnej Wisły.
- „Góra Św. Wawrzyńca” (0.71 ha). Rezerwat został utworzony w celu zachowania, ze względów naukowych i dydaktycznych, stanowiska roślinności stepowej z ostnicą włosowatą, porastającej wał wczesnośredniowiecznego grodziska na krawędzi wysoczyzny morenowej.
- „Zbocza Płutowskie” (34.49 ha, w tym na terenie gminy Chełmno 12.75 ha). Rezerwat został utworzony w celu zachowania zespołów roślinności stepowej z ostnicami i miłkiem wiosennym, porastającej fragment zbocza wysoczyzny morenowej między Płutowem (gmina Kijewo Królewskie), a Starogrodem.
- „Łęgi na Ostrowiu Panieńskim” (34,42 ha, w tym na terenie gminy Chełmno 31,19 ha) Rezerwat położony w sąsiedztwie „Ostrowia Panieńskiego” chroni podobnie wykształcony las łągowy wiązowo - jesionowy.

Na terenie Gminy zarejestrowano jako pomniki przyrody 48 pojedynczych drzew na terenie lasów państwowych i parków. Na obszarze gminy znajdują się 23 użytki ekologiczne (wydmy, bagna, starorzecza).

Niewielka część gminy znajduje się w Obszarze Natura 2000. Są to:

- Dolina Dolnej Wisły,
- „Zbocza Płutowskie”.

2.3 Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura

- infrastruktura drogowa

Elementami sieci drogowej w gminie Chełmno są: droga wojewódzka, drogi powiatowe i gminne. Droga wojewódzka nr 550 o długości 11 km co stanowi 6,29% ogólnej długości dróg w gminie. Drogi powiatowe o łącznej długości 63,01 km i stanowiące 36,03% ogólnej długości dróg w gminie, są dla niej ważnymi ciągami komunikacyjnymi. Stanowią połączenia z rejonami

sąsiednich powiatów i gmin. Drogi gminne o łącznej długości 100,85 km, co stanowi 57,68% długości dróg w gminie. 28,85 km dróg gminnych posiada nawierzchnię bitumiczna, tłuczniowa – 3,88 km, bruk 0,13 km, żużlową – 41,11 km, gruntową – 26,88 km.

W ramach elementów infrastruktury towarzyszącej na terenie gminy wybudowanych zostało:

- 4 km ścieżki rowerowej,
- 3 parkingi,
- ok. 1,5 km chodników.

Stan nawierzchni dróg jest zadawalający. Rocznie, zarówno powiat jak i gmina modernizuje kilka km dróg.

– ***infrastruktura telekomunikacyjna i informacyjna***

Wszystkie gospodarstwa w gminie posiadają dostęp do sieci telekomunikacyjnej – telefonii stacjonarnej. Na obszarze gminy działają wszyscy operatorzy sieci komórkowej (występują jednak miejscowe problemy z zasięgiem).

Dostęp do Internetu zapewniają sieci telefonii komórkowej i stacjonarnej. W miejscowości Kolno znajduje się nadajnik sieci internetowej radiowej. Sieć kablowa została częściowo zmodernizowana w 2011 roku.

- ***gospodarka wodno-ściekowa***

Gmina Chełmno jest w 95% zwodociągowana (nie w pełni zwodociągowana pozostaje jedna miejscowość – Dolne Wymiary). Źródłem wody są trzy stacje uzdatniania wody w Podwiesku, Borównie i Kałdusie. Ponadto źródłem zaopatrzenia w wodę jest sieć wodociągowa Miasta Chełmna. Łączna długość sieci wodociągowej (wraz z przyłączami) na terenie gminy wynosi ok. 198 km.

Utylizacja ścieków odbywa się przez gromadzenie w zbiornikach wybieralnych lub przez wylewanie na pola. Największymi producentami i emitarami ścieków są wsie o największej liczbie mieszkańców i zwartej zabudowie, tj. Starogród, Klamry, Borówno, Nowe Dobra, Dolne Wymiary, Podwiesk, jak również zakłady przemysłowe i gospodarstwa rolne zlokalizowane na obszarze gminy.

Na terenie gminy występuje tylko niewielki odcinek sieci kanalizacyjnej (1,2 km), do którego podłączone są gospodarstwa domowe z Osnowa (15 gospodarstw domowych). Z uwagi na ogromny koszt budowy i eksploatacji sieci kanalizacyjnej rozpoczęto realizację projektu polegającego na budowie w gminie przydomowych oczyszczalni ścieków. Do 31.12.2011r. Gmina wybudowała ponad 350 takich urządzeń (dla prawie 29 % budynków mieszkalnych w gminie).

- ***gospodarka energetyczna***

Gmina Chełmno w głównej mierze jest odbiorcą energii elektrycznej ze stacji transformatorowej (GPZ) 110 kV/15 kV zasilanej dwustronnie liniami 110 kV z GPZ Węgrowo

k/Grudziądzka i GPZ „Przechowo” zlokalizowanej na terenie miasta. Zainstalowane w stacji transformatory w pełni zabezpieczają potrzeby energetyczne gminy.

Sieć energetyczna zlokalizowana na terenie gminy pomimo ciągłej modernizacji wymaga znaczących nakładów – m.in. zastępowanie starej linii napowietrznej nowymi kablami podziemnymi.

- gospodarka odpadami

Od roku 1991 gmina jest członkiem Związku Gmin Ziemi Chełmińskiej, w skład którego, oprócz gm. Chełmno wchodzi: gm. Papowo Biskupie, miasto Chełmno, gm. Chełmno, gm. Lisewo, gm. Stolno, gm. Unisław, gm. Kijewo Królewskie, który powołany został w celu pobudowania wspólnego wysypiska w Osnowie pod Chełmnem.

Teren gminy obsługiwany jest przez wysypisko w Osnowie.

Na terenie gminy odpady z indywidualnych gospodarstw domowych wywożone są przez Zakład Usług Miejskich w Chełmnie.

Niektóre wsie posiadają duże kontenery do gromadzenia odpadów. Wysypisko ma uregulowaną stronę prawną i jest zbudowane zgodnie z wymogami technicznymi. Na terenie Gminy Chełmno w 2004 roku wprowadzono system selektywnej zbiórki odpadów z tworzywa sztucznego oraz szkła. Łącznie na terenie gminy rozmieszczono 27 zestawów kontenerów do składowania wspomnianych odpadów.

- sieć ciepłownicza

Na terenie gminy nie występują sieci ciepłownicze.

Źródłem ciepła dla indywidualnych gospodarstw domowych są własne kotłownie (najczęściej na węgiel kamienny i drzewo).

Obiekty szkolne posiadają własne kotłownie (olejowe).

Na terenie gminy w znikomej skali występują urządzenia produkujące energię ciepłą z odnawialnych źródeł energii („solary”).

- sieć gazowa

Większość gospodarstw domowych zlokalizowanych na obszarze Gminy Chełmno nie jest podłączonych do sieci gazowej (wyjątek stanowi miejscowość Osnowo, które objęte jest siecią gazową miasta Chełmna). Mieszkańcy najczęściej zaopatrują się w gaz płynny (butle propan – butan).

Przez Gminę przebiega sieć gazociągu wysokiego ciśnienia (nie może być jednak ona wykorzystana do źródła zasilania gazowego dla gminy).

2.4 Gospodarka

– liczba podmiotów gospodarczych – proponowane ujęcie tabelaryczne ze wskazaniem danych historycznych w celu określenia zmieniających się tendencji rozwoju przedsiębiorczości w gminie, należy wskazać wskaźnik poziomu przedsiębiorczości (liczba przedsiębiorstw/1000 mieszkańców)

rok	2005	2010	2012
Ilość przedsiębiorstw ogółem.	107	160	159
liczba przedsiębiorstw/1000 mieszkańców.	21	30	29

– wskazanie sektorów/branż, w których działają podmioty gospodarcze - proponowane ujęcie tabelaryczne ze wskazaniem danych historycznych w celu określenia tendencji w gminie,

Sektory w których działają firmy:

- transport,
- budownictwo
- handel

– oferta inwestycyjna gminy

Gmina Chełmno nie posiada terenów przygotowanych pod inwestycje. Na jej terenie znajdują się grunty prywatne, o atrakcyjnej lokalizacji, które są przeznaczone pod działalność gospodarczą (ok. 30 ha).

Gmina oraz osoby prywatne posiadają liczne tereny pod budownictwo mieszkaniowe. Działki są jednak słabo uzbrojone.

Gmina nie posiada żadnego pakietu wsparcia przedsiębiorców (np. ulgi podatkowe).

- poziom bezrobocia

Liczba bezrobotnych w Gminie Chełmno na przestrzeni ostatnich lat:

Wg stanu na:	liczba bezrobotnych	Mężczyźni	Kobiety	z prawem do zasiłku dla bezrobotnych	w tym kobiety
31.08.2012.	431	196	235	69	32
31.12.2011r	429	196	233	82	39
31.12.2010r	385	177	208	70	35
31.12.2009r	364	163	201	90	29

31.12.2007r	350	125	225	47	24
31.12.2005r	557	250	307	98	28

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że największa liczba bezrobotnych w Gminie Chełmno była w 2005 roku. Od tego momentu do 2009 roku odnotować można stały spadek liczby bezrobotnych. Od 2009 roku liczba bezrobotnych w gminie zaczyna wzrastać. Niepokojąca na rynku pracy jest sytuacja kobiet. Zmiany liczby bezrobotnych w Gminie Chełmno są ściśle powiązane z ogólną sytuacją gospodarczą kraju.

Porównując liczbę bezrobotnych w Gminie Chełmno z innymi gminami o podobnej liczbie mieszkańców w powiecie chełmińskim (Stolno, Lisewo) to liczba bezrobotnych kształtuje się na podobnym poziomie. Jest to jednak liczba znacząca zwłaszcza, że Powiat Chełmiński znajduje się w grupie powiatów o jednym z najwyższych wskaźników bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim. Wg stanu 31 grudnia 2011 roku bezrobocie w powiecie chełmińskim wynosiło 22,8 % i było wyższe od stopy bezrobocia w województwie (16,9%) i kraju 12,5 % !

2.5 Sfera społeczna

– *pomoc społeczna*

Tabela poniżej przedstawia liczbę osób korzystających z różnych form pomocy społecznej:

Lp.	Nazwa pomocy	2008	2009	2010	2011
1.	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	873	889	971	-
2.	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	234	269	270	-
3.	Liczba rodzin otrzymująca zasiłki rodzinne na dzieci	431	394	372	-

Do najczęstszych przyczyn udzielania pomocy społecznej w Gminie Chełmno zaliczyć można:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- rodziny wielodzietne i niepełne.

Instytucja zajmującą się pomocą społeczną w Gminie Chełmno jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Chełmnie.

- edukacja i charakterystyka placówek edukacyjnych

Na terenie Gminy Chełmno działają następujące placówki edukacyjne:

- gimnazjum w Podwiesku,
- szkoła podstawowa w Kolnie oraz Małych Łunawach,
- zespół szkół (podstawówka i gimnazjum) w Starogrodzie,
- 2 punkty przedszkolne – w Kolnie i Podwiesku.

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów		
		2012	2010	2008
1.	Gimnazjum w Podwiesku	140	173	184
2.	SP Kolno	153	147	163
3.	SP Małe Łunawy	124	136	152
4.1	Gimnazjum w Starogrodzie	60	47	52
4.2	SP w Starogrodzie	96	100	98
Razem		573	603	649

Punkty przedszkolne prowadzone są przez Fundację Edukacyjne Drogi Polek i Polaków, a finansowane przez Gminę Chełmno. Działają 3,5 godz. dziennie, od poniedziałku do piątku.

Lp.	Punkt przedszkolny	Liczba dzieci			
		2012 (01.09.)	2011	2010	2009
1.	Podwiesk	17	12	14	14
2.	Kolno	16	25 (w tym roku funkcjonowały 2 oddziały).	25	25
Razem		33	37	36	36

- ochrona zdrowia

Mieszkańcy gminy korzystają z usług medycznych ośrodka zdrowia w Dolnych Wymiarach (lekarz i pielęgniarka) oraz zakładów opieki zdrowotnej umiejscowionych poza granicami gminy. Ambulatoryjną i stacjonarną opiekę zdrowotną zapewniają mieszkańcom gminy przychodnie specjalistyczne i szpital powiatowy w Chełmnie lub szpitale w Toruniu, Grudziądzu, Świeciu i Bydgoszczy. Na terenie Gminy nie działa żadna apteka.

- kultura i sport

Na terenie Gminy Chełmno nie działa żaden ośrodek kulturalny (np. GOK). Działania w zakresie kultury inicjuje i koordynuje pracownik UG Chełmno. Silnymi ośrodkami pełniącymi funkcje kulturalne są szkoły oraz biblioteki, a także jednostki pomocnicze – sołectwa i organizacje społeczne. Wspólnymi siłami organizowane są imprezy plenerowe dla mieszkańców – festyny, pikniki, zawody sportowe, strażackie. Ponadto organizowane są: gwiazdki, Dzień Dziecka, Dzień Kobiet itd. Organizowane są zabawy taneczne. Szkoły organizują liczne akademie i przedstawienia dla uczniów i mieszkańców.

Na terenie Gminy Chełmno znajdują się następujące obiekty sportowe:

- w Starogrodzie – boisko piłkarskie (zarządzane przez klub) oraz boisko wielofunkcyjne – obiekt wybudowany w 2006r.
- w Małych Łunawach – boisko piłkarskie i wielofunkcyjne, zmodernizowane w latach 2009-2010.
- w Podwiesku – boisko piłkarskie i do koszykówki (zarządzane przez klub), wybudowane w 2006r.,
- w Kolnie – zespół boisk sportowych wybudowanych w ramach Programu Orlik 2012 (obiekt zostanie oddany do użytku w październiku 2012r).

Ponadto na terenie Gminy Chełmno działa:

- park rehabilitacyjno-rekreacyjny w Podwiesku – wybudowany w 2012r,
- 7 placów zabaw (Małe Łunawy, Wielkie Łunawy, Kolno, Górne Wymiary, Kałdus, Borówno, Starogród). Plac zabaw wybudowane w latach 2007-2012.

- aktywność społeczna mieszkańców

Na terenie gminy Chełmno prężnie działają organizacje społeczne – kluby sportowe oraz OSP. Na polu sportowym, głównie piłka nożna działają: LZS „Gwiazda”, „Błękitni” Łunawy, Tartak” Klamry. Działają także UKS-y: „Smyk”, „Maratończyk”. Wśród OSP działają: OSP Nowawieś Chełmińska, Podwiesk i Bieńkówka. Ponadto prężnie działają organizacje nieformalne: Koła Gospodyń Wiejskich (największe i najprężniej działające to: KGW Starogród, Bieńkówka, Nowawieś Chełmińska, Dolne Wymiary, Kolno, Ostrów Świecki), Grupy Odnowy Wsi, Rady Parafialne itp.

Gmina Chełmno objęta jest także działalnością Lokalnej Grupy Działania Vistula-Terra Culmensis – Rozwój przez Tradycję. Jest to najprężniej działająca organizacja społeczna na terenie gminy – inicjuje wiele przedsięwzięć: szkolenia, kursy, spotkania, rajdy, imprezy plenerowe itp. Dużą aktywność wykazuje także Klub PCK działający przy parafii w Górnych Wymiarach.

2.6 Wnioski z przeprowadzonej diagnozy

- Gmina posiada atrakcyjne położenie – w centrum województwa, wokół atrakcyjnego turystycznie miasta Chełmna. Położenie to można wykorzystać np. do rozwoju budownictwa mieszkaniowego i przedsiębiorczości.
- Minusem jest podział gminy niejako na trzy części, co skutkuje np. tym, że w gminie brakuje centralnego ośrodka,
- Wzrasta liczba mieszkańców Gminy, w 2011 roku było o prawie 10 % więcej mieszkańców niż w 1995 roku. Dla porównania w sąsiedniej Gminie Stolno liczba mieszkańców w analogicznym okresie nieuległa zmianie. Wzrost liczby mieszkańców jest konsekwencją rozwoju budownictwa mieszkaniowego.
- W ogólnej liczbie mieszkańców gminy wzrasta odsetek ludności w wieku produkcyjnym (od 1995r. do 2010r. wzrost o 20%), a maleje odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (ok. 30%) i poprodukcyjnym (ok. 10%).
- Większość gminy położona w Dolinie Dolnej Wisły, co skutkuje zagrożeniem powodziowym.
- Niski poziom zalesienia.
- Bardzo dobre i dobrej jakości gleby (ok. 70%).
- Niewykorzystany potencjał turystyczny gminy.
- Znaczna część gminy położona w granicach Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego, chroniącego naturalny krajobraz Doliny Dolnej Wisły.
- Działające gospodarstwa agroturystyczne w większości są miejscem noclegowym dla pracowników, są mało atrakcyjne dla turysty.
- Gmina nie wykorzystuje potencjału związanego z rozwojem produktu tradycyjnego, regionalnego itp. – jako źródła dodatkowego dochodu w gospodarstwie.
- Dobrze rozwinięta sieć dróg o dobrym stanie. W perspektywie rozwoju budownictwa mieszkaniowego niezbędnym jest dalsza przebudowa dróg gminnych gruntowych oraz budowa infrastruktury towarzyszącej np. ścieżek rowerowych, chodników, parkingów.
- Na terenie gminy występują miejscowe problemy z dostępem do Internetu.

- Niezbędnym jest dokończenie budowy sieci wodociągowej (dla części wsi Dolne Wymiary) oraz modernizacja ujęcia wody w Podwiesku. Należy kontynuować program budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.
- Niezbędna ciągła modernizacja sieci energetycznej (zastępowanie starej linii napowietrznej nowymi kablami podziemnymi).
- Niezbędne jest wdrożenie programu budowy urządzeń produkujących energię ciepłą z odnawialnych źródeł energii.
- Słabo rozwinięta przedsiębiorczość, brak dużych znaczących zakładów pracy.
- Dobrze funkcjonujące gospodarstwa rolne, podlegające ciągłej modernizacji i przekształceniom strukturalnym. Przeważają gospodarstwa małe (tylko 25% o powierzchni powyżej 10 ha).
- Brak konkretnej oferty inwestycyjnej gminy (uzbrojonych terenów, programów proinwestycyjnych).
- Wysokie bezrobocie, duży udział kobiet, osób młodych, i w wieku powyżej 50 roku życia w odsetku bezrobotnych.
- Znaczący odsetek osób korzystających z pomocy społecznej.
- Dobrze rozwinięta i zmodernizowana baza edukacyjna. Niezbędna rozbudowa szkoły w Kolnie.
- Niezbędny rozwój edukacji przedszkolnej – utworzenie przedszkola.
- Malejąca liczba uczniów.
- Zmodernizowane świetlice wiejskie, biblioteki. Brakuje jednak prężnie działającego centrum kultury np. GOK-u.
- Brak świetlic wiejskich w niektórych miejscowościach.
- Obiekty sportowe, place zabaw w dobrym stanie techniczny, ciągle jednak są miejsca w których brakuje tego typu infrastruktury lub jest ona niewystarczająco rozbudowana (np. w Podwiesku przy szkole brakuje boiska wielofunkcyjnego).
- Wzrasta stan aktywności społecznej mieszkańców. Potrzeba uruchomienia większej liczby programów wspierających aktywność społeczną w gminie.

3. Analiza SWOT

Położenie geograficzne, ludność, powierzchnia	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjne położenie w centrum województwa, wokół atrakcyjnego turystycznie miasta Chełmna • Dogodne położenie od Torunia i Bydgoszczy • Atrakcyjność osiedleńcza • Wzrost liczby mieszkańców gminy, głównie w wieku produkcyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gmina podzielona jest na trzy części, brakuje centralnego ośrodka ▪ Obszary zalewowe
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kształtowanie Bydgosko – Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego ▪ Dynamiczny rozwój sąsiadujących miast – Torunia i Bydgoszczy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niekorzystny system emerytalny ▪ Niekorzystne zmiany w polityce prorodzinnej ▪ Emigracja osób młodych, wykształconych, przedsiębiorczych

Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bardzo dobre i dobrej jakości gleby ▪ Znaczna część gminy położona w granicach Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego, chroniącego naturalny krajobraz Doliny Dolnej Wisły ▪ Działające gospodarstwa agroturystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niski poziom zalesienia ▪ Mała atrakcyjność turystyczna gminy – brak znaczących zabytków, ciekawych miejsc, akwenów wodnych ▪ Niewykorzystany potencjał związany z rozwojem produktu tradycyjnego, lokalnego ▪ Brak bazy noclegowo –gastronomicznej i wypoczynkowej ▪ Brak rozwiniętej sieci usług turystyki wiejskiej ▪ Brak wiosek tematycznych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niski poziom zanieczyszczeń środowiska naturalnego ▪ Możliwość rozwoju agroturystyki, turystyki wiejskiej oraz rekreacji ▪ Wzrastające zapotrzebowanie na usługi związane z wypoczynkiem i rozrywką 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Słaba oferta gospodarstw agroturystycznych ▪ Zagrożenie powodziowe ze względu na położenie gminy w Dolinie Dolnej Wisły ▪ Zanieczyszczenie gleb związane z rozwojem wysokotowarowego rolnictwa

Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobrze rozwinięta sieć dróg o dobrym stanie ▪ Wysoki stopień zwodociągowania gminy ▪ Wdrażany program budowy przydomowych oczyszczalni ścieków ▪ Zabezpieczone potrzeby energetyczne gminy ▪ Gmina prowadzi selektywną zbiórkę odpadów ▪ Dostęp do wysypiska śmieci ▪ Obiekty szkolne wyposażone w nowoczesne kotłownie olejowe 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niski odsetek dróg o nawierzchni asfaltowej ▪ Niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych, chodników, parkingów. ▪ Miejscowe problemy z dostępem do internetu ▪ Brak własnego ujęcia wody dla części gminy - niezbędna modernizacja ujęcia wody w Podwiesku ▪ Niski poziom skanalizowania gminy ▪ Brak linii kolejowej na terenie gminy ▪ Przystarzałe urządzenia infrastruktury energetycznej ▪ Brak aktualnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy ▪ Brak sieci gazowniczej ▪ Niski poziom wykorzystania energii ze

	<p>źródeł odnawialnych</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak sieci wodociągowej dla części miejscowości Dolne Wymiary, niezbędna modernizacja sieci i stacji poboru wody w Kałdusie
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Możliwość pozyskania funduszy unijnych w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej, ▪ Rozwój szerokopasmowego internetu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zagrożenia dla pieszych i kierowców, będące wynikiem niskich parametrów technicznych dróg ▪ Skomplikowane i wydłużone w czasie procedury uzyskania pozwolenia na budowę wynikające z braku planu zagospodarowania przestrzennego ▪ Nieustabilizowana polityka państwa w zakresie gospodarki odpadami

Gospodarka	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobrze rozwinięte rolnictwo ▪ Tworzenie gospodarstw rolnych wyspecjalizowanych ▪ Duży potencjał w produkcji roślinnej i zwierzęcej ▪ Potencjał terenów pod budownictwo mieszkaniowe ▪ Potencjalne tereny inwestycyjne pod działalność gospodarczą 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak dużych zakładów pracy, przedsiębiorczości ▪ Brak oferty inwestycyjnej ▪ Brak programu dla rozwoju przedsiębiorczości ▪ Wysokie bezrobocie, szczególnie wśród osób młodych i słabo wykształconych ▪ Niskie dochody z PIT, CIT i podatku rolnego ▪ Duże uzależnienie ekonomiczne od rolnictwa ▪ Brak inwestorów ▪ Bariery mentalne i niechęć do podejmowania aktywności gospodarczej ▪ Brak promocji gminy jako miejsca do potencjalnego inwestowania i osiedlania ▪ Brak działających na terenie gminy oraz w jednostkach sąsiednich instytucji wspierających przedsiębiorczość
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Moda na zdrową żywność i zdrowy tryb życia ▪ Produkt tradycyjny, turystyka wiejska itp. jako źródło dodatkowego dochodu lub obszar działalności gospodarczej ▪ Funkcjonowanie programów wspierających zakładanie i rozwój przedsiębiorczości ▪ Funkcjonowanie programów wspierających zatrudnienie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej i skomplikowane procedury ▪ Niekorzystna polityka rynku pracy ▪ Niski poziom innowacyjności gospodarki ▪ Stagnacja gospodarcza kraju ▪ Brak wzrostu dochodów własnych gminy ▪ Postępujące bezrobocie ▪ Szybko rosnące koszty produkcji w rolnictwie

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczne szkolenia i kursy podnoszące kwalifikacje mieszkańców ▪ Zbyt na produkty rolne ▪ Zagospodarowanie terenów inwestycyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niejasny i skomplikowany system podatkowy ▪ Skomplikowane procedury pozyskiwania i rozliczania środków pomocowych na rozwój przedsiębiorczości ▪ Ubożenie społeczeństwa i niskie dochody osób zamieszkujących obszary wiejskie
---	--

Sfera społeczna	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobry stan budynków oświatowych ▪ Optymalna sieć szkół ▪ Dobry stan świetlic wiejskich ▪ Dobry stan techniczny obiektów sportowych i rekreacyjnych ▪ Umiarkowanie wysoka aktywność społeczna ▪ Cykliczna organizacja imprez kulturalnych i sportowych (dożynki, festyny, konkursy, zawody, imprezy integracyjne) ▪ Dobrze prosperujące kluby sportowe i OSP ▪ Funkcjonujące punkty przedszkolne 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niewystarczająca baza sportowa i rekreacyjna ▪ Brak przedszkoli ▪ Znaczący odsetek osób korzystających z pomocy społecznej ▪ Brak gminnego centrum kultury ▪ Niewystarczająca ilość programów wspierających aktywność społeczną ▪ Słaba integracja mieszkańców osiedlających się na terenie gminy ▪ Niewykorzystany potencjał świetlic wiejskich jako miejsc spotkań i integracji mieszkańców ▪ Świetlice wiejskie nieodpowiadające potrzebom mieszkańców w miejscowości Klamry, Starogród, Nowe Dobra i Górne Wymiary ▪ Zły stan techniczny świetlic w Kałdusie, Podwiesku i Nowejwsi Chełmińskiej
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Możliwość wykorzystania funduszy UE na rozwój sfery społecznej ▪ Działalność LGD „Vistula – Terra Culmensis – Rozwój przez tradycje” ▪ Dobry klimat do rozwoju aktywności społecznej na wsi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niewystarczające środki budżetowe przeznaczane na działalność kulturalną i sportową ▪ Wysokie koszty prowadzenia oświaty ▪ Malejąca liczba uczniów

4.Kierunki rozwoju

4.1. Obszary problemowe

Problem główny:

**NIEZADOWALAJĄCY POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY CHELMNO
WYNIKAJĄCY ZE SŁABO ROZWIŃTEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
I NIEDOSTATECZNIE ROZWIŃTEJ INFRASTRUKTURY**

Problemy w poszczególnych sferach:

ŚRODOWISKO I TURYSTYKA

**NIEWYKORZYSTANY POTENCJAŁ ZWIĄZANY Z ROZWOJEM
TURYSTYKI WIEJSKIEJ**

- Brak rozwiniętej sieci usług turystyki wiejskiej
- Mała atrakcyjność turystyczna gminy – brak znaczących zabytków, ciekawych miejsc, akwenów wodnych
- Niewykorzystany potencjał związany z rozwojem produktu tradycyjnego, lokalnego
- Brak bazy noclegowo –gastronomicznej i wypoczynkowej
- Brak wiosek tematycznych

INFRASTRUKTURA

NIEDOSTATECZNIE ROZWIŃTA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- Niski odsetek dróg o nawierzchni asfaltowej
- Niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych, chodników, parkingów
- Miejscowe problemy z dostępem do Internetu
- Brak własnego ujęcia wody dla części gminy - niezbędna modernizacja ujęcia wody w Podwiesku
- Nerozwiany problem gospodarki ściekowej gminy
- Przestarzałe urządzenia infrastruktury energetycznej
- Brak aktualnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy
- Brak sieci gazowniczej
- Niski poziom wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych
- Obszary zalewowe

- Brak sieci wodociągowej dla części miejscowości Dolne Wymiary. Stara sieć i stacja poboru wody w Kałdusie

GOSPODARKA

SŁABO ROZWINIĘTA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

- Brak dużych zakładów pracy, przedsiębiorczości
- Brak oferty inwestycyjnej
- Brak programu dla rozwoju przedsiębiorczości
- Wysokie bezrobocie, szczególnie wśród osób młodych i słabo wykształconych
- Niskie dochody z PIT, CIT i podatku rolnego
- Duże uzależnienie ekonomiczne od rolnictwa
- Brak inwestorów
- Bariery mentalne i niechęć do podejmowania aktywności gospodarczej
- Brak promocji gminy jako miejsca do potencjalnego inwestowania i osiedlania
- Brak działających na terenie gminy oraz w jednostkach sąsiednich instytucji wspierających przedsiębiorczość

SFERA SPOŁECZNA

NIEZADAWAJĄCY STANDARD ŻYCIA SPOŁECZNEGO MIESZKAŃCÓW

- Niewystarczająca baza sportowa i rekreacyjna
- Brak świetlic wiejskich lub ich zły stan techniczny w miejscowości Klamry, Starogród, Nowe Dobra, Górne Wymiary, Kałdusie, Podwiesku i Nowejwsi Chełmińskiej
- Brak przedszkoli
- Znaczący odsetek osób korzystających z pomocy społecznej
- Brak gminnego centrum kultury
- Niewystarczająca ilość programów wspierających aktywność społeczną
- Słaba integracja mieszkańców osiedlających się na terenie gminy
- Niewykorzystany potencjał świetlic wiejskich jako miejsc spotkań i integracji mieszkańców

4.2. Cele rozwoju gminy

Cel nadrzędny

**WYSOKI POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY CHELMNO
WYNIKAJĄCY Z DOBRZE FUNKCJONUJĄCEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I
NOWOCZESNEJ INFRASTRUKTURY**

Cele bezpośrednie w poszczególnych sferach:

ŚRODOWISKO I TURYSTYKA

ROZWÓJ TURYSTYKI WIEJSKIEJ

- Rozwinięta sieć usług turystyki wiejskiej
- Zwiększona atrakcyjność turystyczna gminy – wyeksponowanie ciekawych miejsc, akwenów wodnych itp.
- Rozwój i promocja produktu tradycyjnego, lokalnego
- Rozwinięta baza noclegowa – gastronomiczna i wypoczynkowa
- Funkcjonujące wioski tematyczne

INFRASTRUKTURA

NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- Dobry stan dróg gminnych, zwiększony odsetek dróg asfaltowych
- Rozwinięta sieć ścieżek rowerowych, chodników, parkingów
- Internet dostępny dla wszystkich
- Dobrze funkcjonujące ujęcie wody w Podwiesku
- Rozwiązany problem gospodarki ściekowej
- Zmodernizowane urządzenia infrastruktury energetycznej
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy
- Rozwinięta sieć gazowa
- Wysoki poziom wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych
- Dobry stan techniczny infrastruktury przeciwpowodziowej (urządzenia melioracyjne, wały przeciwpowodziowe itp.)
  - Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Dolne Wymiary. Modernizacja sieci wodociągowej i stacji poboru wody w Kałdusie

GOSPODARKA

ROZWIĘTA I DOBRZE FUNKCJONUJĄCA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

- Nowe, dobrze funkcjonujące przedsiębiorstwa
- Dobra oferta inwestycyjna
- Nowi inwestorzy
- Atrakcyjny program dla rozwoju przedsiębiorczości
- Niskie bezrobocie, szczególnie wśród osób młodych i słabo wykształconych
- Wysokie dochody z PIT, CIT i podatku rolnego
- Społeczeństwo aktywne gospodarczo
- Skuteczna promocja gminy jako miejsca do potencjalnego inwestowania i osiedlania
- Działające na terenie gminy oraz w jednostkach sąsiednich instytucje wspierające przedsiębiorczość

SFERA SPOŁECZNA

WYSOKI STANDARD ŻYCIA SPOŁECZNEGO MIESZKAŃCÓW

- Rozwinięta i w dobrym stanie technicznym baza sportowa i rekreacyjna
- Funkcjonujące przedszkola
- Niski odsetek osób korzystających z pomocy społecznej
- Funkcjonujące gminne centrum kultury
- Atrakcyjne programy wspierające aktywność społeczną
- Zintegrowana społeczność lokalna
- Wykorzystany potencjał świetlic wiejskich jako miejsc spotkań i integracji mieszkańców

5. Planowane przedsięwzięcia

Lp.	Nazwa planowanego projektu	Przewidywany okres realizacji projektu	Planowane produkty	Planowane rezultaty	Instytucja odpowiedzialna za realizację projektu	Źródła finansowania projektu	Planowane nakłady finansowe (w zł)
ŚRODOWISKO I TURYSTYKA							
1.	Oznakowanie ścieżek rowerowych	2015-2020	Długość oznakowanych ścieżek rowerowych – 20 km	Liczba osób korzystających z oznakowanych ścieżek rowerowych – 1000/rok	Gmina Chełmno, LGD Vistula-Terra Culmensis	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	100 000
2.	Wydanie materiałów promocyjnych	2013-2020	Liczba wydanych materiałów promocyjnych – 40 sztuk	Liczba osób korzystających z wydanych materiałów promocyjnych – 1000/rok	Gmina Chełmno, LGD Vistula-Terra Culmensis	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	100 000
3.	Utworzenie wioski tematycznej w Starogrodzie	2013-2020	Liczba atrakcji turystycznych – 1 sztuka	Liczba osób odwiedzających wioskę – 1000/rok	Gmina Chełmno, LGD Vistula-Terra Culmensis	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	100 000
4.	Oznakowanie i wyeksponowanie miejsc atrakcyjnych turystycznie	2013-2020	Liczba oznakowanych i wyeksponowanych atrakcji turystycznych – 10	Liczba osób korzystających z oznakowanych i wyeksponowanych atrakcji	Gmina Chełmno, LGD Vistula-Terra Culmensis	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	100 000

			sztuk	turystycznych – 1000/rok			
5.	Program wspierający rozwój produktu tradycyjnego, lokalnego	2013-2020	Liczba opracowanych programów – 1 sztuka	Liczba podmiotów korzystających z opracowanych programów – 10/rok	Gmina Chełmno, LGD Vistula-Terra Culmensis	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	50 000
6.	Promocja gospodarstw agroturystycznych	2013-2020	Liczba wydanych materiałów promocyjnych – 1000 sztuk	Liczba promowanych gospodarstw – 10/rok	Gmina Chełmno, LGD Vistula-Terra Culmensis	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	50 000
7.	III etap ścieżki ekologicznej z pomostem przez wodospad w Wielkich Łunawach.	2013-2020	Liczba wybudowanych atrakcji turystycznych - 1	Liczba osób korzystających ze ścieżki – 100/rok.	Gmina Chełmno	Środki własne	10.000
INFRASTRUKTURA							
1.	Kontynuacja budowy ścieżki rowerowej Nowe Dobra – Podwiesk	2013-2015	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych – 4 km	Liczba osób korzystających z wybudowanych ścieżek rowerowych – 50/dobę	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	1 500 000
2.	Budowa ścieżki rowerowej Klamry – Wielkie Łunawy	2016-2018	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych – 10 km	Liczba osób korzystających z wybudowanych ścieżek rowerowych – 50/dobę	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	3 000 000
3.	Budowa chodnika i parkingu	2013-2014	Liczba	Liczba osób	Gmina Chełmno	środki własne	200 000

	w Kolnie		wybudowanych obiektów infrastruktury drogowej – 1 sztuka Długość wybudowanego chodnika – 0,3 km	korzystających z infrastruktury – 1000		Gminy, środki Unii Europejskiej	
4.	Przebudowa ciągu drogowego Nowe Dobra – Podwiesk	2014-2020	Długość przebudowanych dróg – 9 km	Liczba pojazdów korzystających z infrastruktury – 150/dobę	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej, środki budżetu państwa	5 000 000
5.	Przebudowa dróg gminnych w Klamrach	2013-2020	Długość przebudowanych dróg – 4 km	Liczba pojazdów korzystających z infrastruktury – 150/dobę	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej, środki budżetu państwa	3 000 000
6.	Przebudowa dróg gminnej w Starogrodzie Dolnym (tzw. Pańska).	2019-2020	Długość przebudowanych dróg – 1,3 km	Liczba pojazdów korzystających z infrastruktury – 200/dobę	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej, środki budżetu państwa	1 000 000
7.	Przebudowa drogi gminnej Nowe Dobra – Kolno	2015-2020	Długość przebudowanych dróg – 2,8 km	Liczba pojazdów korzystających z infrastruktury – 200/dobę	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej, środki budżetu państwa	2 000 000

8.	Przebudowa dróg gminnych w Ostrowiu Świeckim, Łęgu, Nowejwsi Chełmińskiej, Starogrodzie, Bieńkówce, Dorposzu Chełmińskim i Dolnych Wymiarach, Podwiesku.	2015-2020	Długość przebudowanych dróg – 9,5 km	Liczba pojazdów korzystających z infrastruktury – 200/dobę	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej, środki budżetu państwa	5 800 000
9.	Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Dolne Wymiary	2013-2014	Długość wybudowanej sieci wodociągowej – 5 km	Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci – 30	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej, WFOŚiGW	500 000
10.	Rozbudowa stacji poboru i uzdatniania wody w Podwiesku	2015-2017	Liczba wybudowanych obiektów infrastrukturalnych – 1 sztuka	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze stacji – 1000	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej, WFOŚiGW	2 000 000
11.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	2013-2020	Liczba wybudowanych obiektów infrastrukturalnych – 250 sztuk	Liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez oczyszczalnie – 250	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej, WFOŚiGW	2 500 000
12.	Program budowy instalacji solarnych	2015-2020	Liczba wybudowanych instalacji – 100 sztuk	Liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez instalacje – 100	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej, WFOŚiGW	1 000 000
13.	Program wspierający	2014-2020	Liczba podmiotów	Długość	Gmina Chełmno	środki własne	400 000

	działające spółki wodne		korzystających z programu – 2/rok	zmodernizowanych rowów melioracyjnych – 20 km/rok		Gminy, środki Unii Europejskiej, WFOŚiGW, środki prywatne	
14.	Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i aktualizacja studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy	2014-2020	Liczba opracowanych dokumentów – 5 sztuk	Powierzchnia przekształconych terenów – 50 ha	Gmina Chełmno	środki własne Gminy	200 000
15.	Modernizacja sieci wodociągowej i stacji poboru wody w Kałdusie	2013	Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej – 8 km	Liczba gospodarstw domowych korzystających z sieci wodociągowej – 50	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	3 000 000
16.	Budowa ścieżki rowerowej w Starogrodzie Dolnym (od drogi wojewódzkiej 550 do Jeziora Starogrodzkiego)	2013-2020	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych – 4 km	Liczba osób korzystających z wybudowanych ścieżek rowerowych – 50/dobę	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	1 500 000
17.	Remont drogi gminnej Nowawieś Chełmińska – Wabcz	2013-2020	Długość wyremontowanych dróg – 0,5 km	Liczba pojazdów korzystających z infrastruktury – 20/dobę	Gmina Chełmno	Środki własne	100 000
18.	Utwardzenie terenu dla autobusów przy Gimnazjum w Podwiesku	2013-2020	Powierzchnia terenów utwardzonych – 200	Liczba autobusów korzystających z infrastruktury –	Gmina Chełmno	Środki własne	20.000

			m ² .	4/doba			
19.	Przebudowa drogi gminnej Różnowo – Gutlin - Borówno	2013-2020	Długość wyremontowanych dróg – 2 km	Liczba pojazdów korzystających z infrastruktury na dobę – 20/dobę	Gmina Chełmno	Środki własne	700.000
20.	Budowa chodnika w centrum Borówna.	2013-2020	Długość wybudowanej infrastruktury – 1 km.	Liczba osób korzystających z chodnika/50/dobę	Gmina Chełmno	Środki własne	200.000
21.	Przebudowa drogi wraz z mostkami tzw. Różnowo – „Szukaj”	2013 - 2020	Długość wyremontowanej infrastruktury – 1,5 km	Liczba pojazdów korzystających z infrastruktury – 20/doba	Gmina Chełmno	Środki własne	500.000
22.	Przebudowa drogi w Borównie (osiedle)	2013-2020	Długość przebudowanych dróg – 0,3 km	Liczba pojazdów korzystających z infrastruktury - 20/dobę	Gmina Chełmno	Środki własne	150.000
23.	Remont drogi gminnej (koło sklepu w Wielkich Łunawach)	2013-2020	Długość przebudowanej drogi 0,1 km.	Liczba pojazdów korzystających z infrastruktury - 50/dobę	Gmina Chełmno	Środki własne	50.000
24.	Budowa chodnika w Bieńkówce od skrzyżowania, od figurki do sklepu.	2013 – 2020	Długość wybudowanej infrastruktury – 0,5 km.	Liczba osób korzystających z chodnika/100/dobę	Gmina Chełmno	Środki własne	100.000
25.	Przebudowa drogi od asfaltu	2013 - 2020	Długość	Liczba pojazdów	Gmina Chełmno	Środki własne	200.000

	do Państwa Twardowskich		przebudowanej drogi 0,4 km.	korzystających z infrastruktury - 20/dobę			
GOSPODARKA							
1.	Promocja terenów inwestycyjnych (pod działalność gospodarczą i mieszkalnictwo)	2013-2020	Liczba działań promocyjnych – 3/rok	Liczba nowych inwestycji - 10/rok	Gmina Chełmno	środki własne Gminy	50 000
2.	Program zachęt inwestycyjnych dla przedsiębiorstw	2013-2020	Liczba opracowanych programów – 1 sztuka	Liczba nowych inwestycji - 10	Gmina Chełmno	środki własne Gminy	100 000
3.	Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu (staże, roboty publiczne, roboty interwencyjne, prace społecznie użyteczne)	2013-2020	Liczba programów – 3/rok	Liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem – 50/rok	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, PUP	2 500 000
4.	Utworzenie centrum wspierania przedsiębiorczości	2015-2017	Liczba utworzonych obiektów – 1 sztuka	Liczba osób korzystających z utworzonych obiektów – 500/rok	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, PUP, środki Unii Europejskiej	250 000
5.	Utworzenie nowych terenów inwestycyjnych	2013-2020	Powierzchnia utworzonych terenów inwestycyjnych – 1 ha	Liczba nowych inwestycji – 10/rok	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	1 000 000

6.	Organizacja szkoleń, kursów dla bezrobotnych	2013-2020	Liczba zorganizowanych szkoleń, kursów – 3/rok	Liczba bezrobotnych korzystających z kursów, szkoleń – 50/rok	Gmina Chełmno, PUP	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	1 000 000
SFERA SPOŁECZNA							
1.	Budowa boiska sportowego w miejscowości Podwiesk	2015	Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury społecznej - 1	Liczba osób korzystających z infrastruktury społecznej – 6000/rok	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	500 000
2.	Budowa świetlic wiejskich w miejscowości Starogród i Klamry	2015-2017	Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury społecznej - 2	Liczba osób korzystających z infrastruktury społecznej – 1000/rok	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	1 000 000
3.	Rozbudowa bazy sportowej w miejscowości Kolno	2015-2017	Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury społecznej - 1	Liczba osób korzystających z infrastruktury społecznej – 1000/rok	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	300 000
4.	Remont świetlic wiejskich w Podwiesku, Nowejwsi Chełmińskiej i Kaldusie	2013-2014	Liczba wyremontowanych obiektów infrastruktury społecznej - 3	Liczba osób korzystających z infrastruktury społecznej – 500/rok	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	1 000 000

5.	Utworzenie przedszkola gminnego w Kolnie	2014-2015	Liczba utworzonych obiektów edukacji przedszkolnej - 1	Liczba dzieci korzystających z obiektów edukacji przedszkolnej – 15/rok	Gmina Chełmno	środki własne Gminy	720 000
6.	Rozbudowa szkoły w Kolnie	2013-2014	Liczba rozbudowanych obiektów edukacji szkolnej - 1	Liczba uczniów korzystających z obiektów edukacji szkolnej – 150/rok	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	2 000 000
7.	Budowa obiektów rekreacyjnych (placów zabaw) w Dolnych Wymiarach, Starogrodzie, Podwiesku, Nowych Dobrach, Klamrach, Kałdusie, Wielkich Łunawach, Ostrowiu Świeckim i Nowejwsi Chełmińskiej	2013-2020	Liczba wybudowanych obiektów rekreacyjnych - 9	Liczba osób korzystających z obiektów rekreacyjnych – 700/rok	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	250 000
8.	Utworzenie Gminnego Centrum Kultury	2017	Liczba wybudowanych obiektów kultury - 1	Liczba osób korzystających z obiektów kultury – 1000/rok	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	1 000 000
9.	Programy wspierające aktywność i integrację społeczną mieszkańców w sferze kultury, sportu itp.	2013-2020	Liczba opracowanych programów wspierających aktywność	Liczba osób biorących udział w programach wspierających aktywność	Gmina Chełmno	środki własne Gminy, środki Unii Europejskiej	400 000

			społeczną – 2/rok	społeczną –1000/rok			
--	--	--	-------------------	---------------------	--	--	--

6. Spójność celów i zadań Lokalnego Programu Rozwoju z dokumentami programowymi i planistycznymi

Celem nadrzędnym, ujętym w Lokalnym Programie Rozwoju dla Gminy Chełmno jest „Wysoki poziom życia mieszkańców Gminy Chełmno wynikający z dobrze funkcjonującej przedsiębiorczości i nowoczesnej infrastruktury”. Cel ten gmina planuje osiągnąć poprzez realizację następujących celów bezpośrednich:

- Rozwój turystyki wiejskiej
- Nowoczesna infrastruktura techniczna
- Rozwinięta i dobrze funkcjonująca przedsiębiorczość
- Wysoki standard życia społecznego mieszkańców

Powyższe cele są spójne z celami zawartymi w następujących dokumentach programowych i planistycznych wyższego rzędu:

- Strategią „Europa 2020”,
- Załoženiami Strategii Rozwoju Kraju 2020,
- Załoženiami Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020.

Cel „Rozwój turystyki wiejskiej” wpisuje się w następujące cele w/w dokumentów:

- Strategia „Europa 2020” – obszar priorytetowy 2 Wzrost zrównoważony – wspieranie gospodarki niskoemisyjnej, efektywniej korzystającej z zasobów i konkurencyjnej. W ramach realizacji tego celu dąży się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych oraz do zwiększenia efektywności energetycznej. Ponadto planowane jest zwiększenie konkurencyjności europejskiej turystyki.
- Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020 – obszar III Spójność społeczna i terytorialna - Tworzenie warunków dla rozwoju miast subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich. Jednym z głównych wyzwań wynikających z cywilizacyjnej presji na środowisko jest ochrona wód powierzchniowych i podziemnych przez kontrolę i monitoring ich czystości, zbierania i przetwarzania odpadów przemysłowych i komunalnych oraz ochrony przyrody i krajobrazu dla zachowania gatunków roślin i zwierząt oraz zdrowych warunków dla rekreacji i turystyki. Realizacja działań rozwojowych w regionach polegać ma m.in. na wykorzystywaniu specyfiki terytorialnej i pogłębianiu specjalizacji decydujących o przewadze komparatywnej danego

obszaru, podejmowaniu działań zmierzających do poprawy atrakcyjności turystycznej oraz wspieraniu tworzenia nowych typów miejsc pracy zorientowanych na turystykę i ekologię.

- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – obszar Środowisko i infrastruktura – strategiczne kierunki działań Dostępny region, Gospodarcze wykorzystanie przestrzeni, Uporządkowana przestrzeń. Rozwój województwa ma oprzeć się m. in. na wykorzystaniu unikatowych walorów przyrodniczych i kulturowych stanowiących podstawę dla rozwoju specjalistycznej oferty turystycznej. Dlatego też jednym z kierunków działania jest realizacja *polityki specjalnej* przewidującej wykorzystanie walorów turystycznych dla osiągnięcia korzyści społecznych i gospodarczych oraz przeciwdziałanie degradacji środowiska wskutek nadmiernej presji turystycznej.

Gmina w ramach realizacji celu „*Rozwój turystyki wiejskiej*” planuje osiągnięcie celów szczegółowych takich jak: rozwinięcie sieci usług turystyki wiejskiej, rozwinięcie bazy noclegowo – gastronomicznej i wypoczynkowej, zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy, rozwój i promocja produktu tradycyjnego, lokalnego oraz wioski tematycznej.

Osiągnięcie wszystkich powyższych celów nastąpi dzięki realizacji szeregu zadań inwestycyjnych, mających na celu zwiększenie wykorzystania potencjału turystycznego w gminie, w tym upracowanie programu wspierającego rozwój produktu tradycyjnego, lokalnego, oznakowanie i wyeksponowanie miejsc atrakcyjnych turystycznie, promocja gospodarstw agroturystycznych.

Kolejnym celem bezpośrednim wynikającym z zapisów niniejszego Programu Rozwoju Lokalnego jest „*Nowoczesna infrastruktura techniczna*”. Cel ten pozostaje w zgodności z następującymi zapisami dokumentów programowych wyższego rzędu:

- Strategia „Europa 2020” - Zrównoważony rozwój – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Cel ten ma być realizowany m. in. poprzez inwestycje w infrastrukturę, w szczególności w infrastrukturę transportową i energetyczną,
- Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020 – z zapisów dokumentu wynika, że istotnym czynnikiem wpływającym na procesy rozwojowe jest dostępność transportowa i infrastrukturalna. Zapóźnienia i niespójności w tym zakresie, nieadekwatność infrastruktury i jej niedopasowanie do potrzeb rozwoju społeczno-

gospodarczego i przestrzennego wymagają kontynuacji wysiłku modernizacyjnego. Szczególnie ważna jest sukcesywna poprawa sieci transportowej,

- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – w ramach rozwoju obszarów wiejskich w kolejnych latach, planuje się dalszy rozwój lokalnej infrastruktury technicznej.

Gmina w ramach realizacji celu „*Nowoczesna infrastruktura techniczna*” planuje osiągnięcie celów szczegółowych w postaci: rozwinięcie infrastruktury drogowej i pieszej, rozbudowy sieci wodociągowej i gazowej, sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy, poprawy infrastruktury przeciwpowodziowej i energetycznej itp.

Osiągnięcie ww. celu nastąpi dzięki realizacji szeregu zadań inwestycyjnych. Gmina planuje inwestycje polegające na budowie i przebudowie dróg gminnych, chodników, ścieżek rowerowych i parkingów, co wpłynie na polepszenie sieci transportowej w kraju. Ponadto gmina zamierza przeprowadzić kolejne inwestycje związane m.in. z budową sieci wodociągowej i rozbudową stacji poboru i uzdatniania wody, budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, co zmniejszy zapóźnienia infrastrukturalne, wpływające negatywnie na społeczno – gospodarczy rozwój obszarów wiejskich.

Cel „*Rozwinięta i dobrze funkcjonująca przedsiębiorczość*” wpisuje się w:

- Strategię „Europa 2020” – działanie – Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną – realizacja tego celu przejawiać ma się w zwiększeniu współczynnika aktywności zawodowej i ograniczeniu strukturalnego bezrobocia, jak również w zwiększeniu poczucia odpowiedzialności społecznej w sektorze biznesu,
- Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020 – cel – wzrost wydajności gospodarki – w ramach realizacji tego celu planuje się: zwiększenie produktywności gospodarki, wzrost udziału przemysłów średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie, zwiększenie konkurencyjności i modernizację rolnictwa oraz poprawę warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej,
- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – jednym z celów strategicznych w rozwoju regionu jest rozwój gospodarki - głównym celem jest szeroko rozumiana aktywizacja gospodarki, przejawiająca się: zwiększeniem liczby miejsc pracy, zwiększeniem wartości produkcji,

zwiększeniem liczby podmiotów gospodarczych (nowe inwestycje) oraz zwiększeniem konkurencyjności poprzez innowacyjność.

Cel „*Rozwinięta i dobrze funkcjonująca przedsiębiorczość*” osiągnięty zostanie poprzez realizację celów szczegółowych dotyczących stworzenia dobrej oferty inwestycyjnej i atrakcyjnego programu dla rozwoju przedsiębiorczości, prowadzenia skutecznej promocji gminy jako miejsca do potencjalnego inwestowania i osiedlania oraz utworzenia na terenie gminy oraz w jednostkach sąsiednich instytucji wspierających przedsiębiorczość.

W ramach zadań przewidzianych do realizacji planuje się utworzenie centrum wspierania przedsiębiorczości, utworzenie i promocję terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą i mieszkalnictwo oraz realizację różnych form przeciwdziałania bezrobociu. Realizacja zaplanowanych działań w obszarze gospodarki wpłynie na wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców oraz kreowanie postaw przedsiębiorczych.

Ostatnim celem bezpośrednim zawartym w Programie Rozwoju Lokalnego Gminy Chełmno jest „*Wysoki standard życia społecznego mieszkańców*”. Spójność tego celu z celami dokumentów strategicznych wyższego rzędu wynika z poniższych zapisów:

- Strategia „Europa 2020” – jednym z głównych celów zawartych w strategii jest „Wspieranie włączenia społecznego”, przejawiające się m. in. w walce z ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz w zmniejszeniu nierówności w obszarze zdrowia. Ważne jest wspieranie zdrowia osób starszych, aby umożliwić osiągnięcie spójności społecznej oraz większej wydajności,
- Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020 – jednym z celów strategii jest wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela. Cel ten realizowany ma być poprzez poprawę skuteczności wymiaru sprawiedliwości, rozwój kapitału społecznego, zwiększenie bezpieczeństwa obywatela oraz utrwalenie bezpieczeństwa narodowego,
- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – Rozwój społeczny - głównym celem jest zasadnicza poprawa poziomu wykształcenia oraz poprawa stanu zdrowia, które opierać się będą na zmianie mentalności społeczeństwa oraz rozwoju infrastruktury. W zakresie edukacji zwraca się szczególną uwagę na promocję nauk ścisłych.

Cel „*Wysoki standard życia społecznego mieszkańców*” osiągnięty zostanie m. in. poprzez rozwinięcie bazy sportowej i rekreacyjnej, utworzenie przedszkola i gminnego

centrum kultury oraz wdrożenie atrakcyjnych programów wspierających aktywność społeczną. Realizacja planowanych zadań w sferze społecznej, określonych w pkt. 5 Programu, wpłynie na zwiększenie współczynnika aktywności społecznej mieszkańców.

7. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Lokalnego Programu Rozwoju

W wyniku realizacji zadań objętych niniejszym Programem Rozwoju Lokalnego na lata 2013 – 2020 planuje się osiągnięcie następujących wskaźników produktu i rezultatu:

Wskaźniki produktu:

➤ Środowisko i turystyka

- Długość oznakowanych ścieżek rowerowych – 20 km
- Liczba wydanych materiałów promocyjnych – 40 sztuk
- Liczba atrakcji turystycznych – 2 sztuka
- Liczba oznakowanych i wyeksponowanych atrakcji turystycznych – 10 sztuk
- Liczba opracowanych programów – 1 sztuka
- Liczba wydanych materiałów promocyjnych – 1000 sztuk

➤ Infrastruktura

- Długość wybudowanych ścieżek rowerowych – 18 km
- Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury drogowej – 1 sztuka
- Długość wybudowanego chodnika – 1,8 km
- Długość przebudowanych dróg – 31,6 km
- Długość wybudowanej sieci wodociągowej – 5 km
- Liczba wybudowanych obiektów infrastrukturalnych – 251 sztuk
- Liczba wybudowanych instalacji – 100 sztuk
- Liczba podmiotów korzystających z programu – 2/rok
- Liczba opracowanych dokumentów – 5 sztuk
- Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej – 8 km
- Powierzchnia terenów utwardzonych – 200 m².

➤ Gospodarka

- Liczba działań promocyjnych – 3/rok
- Liczba opracowanych programów – 1 sztuka
- Liczba programów – 3/rok

- Liczba utworzonych obiektów – 1 sztuka
- Powierzchnia utworzonych terenów inwestycyjnych – 1 ha
- Liczba zorganizowanych szkoleń, kursów – 3/rok

➤ **Sfera społeczna**

- Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury społecznej – 4
- Liczba wyremontowanych obiektów infrastruktury społecznej – 3
- Liczba utworzonych obiektów edukacji przedszkolnej – 1
- Liczba rozbudowanych obiektów edukacji szkolnej – 1
- Liczba wybudowanych obiektów rekreacyjnych – 9
- Liczba wybudowanych obiektów kultury – 1
- Liczba opracowanych programów wspierających aktywność społeczną – 2/rok

Wskaźniki rezultatu:

➤ **Środowisko i turystyka**

- Liczba osób korzystających z oznakowanych ścieżek rowerowych
- Liczba osób korzystających z wydanych materiałów promocyjnych
- Liczba osób odwiedzających wioskę
- Liczba osób korzystających z oznakowanych i wyeksponowanych atrakcji turystycznych
- Liczba podmiotów korzystających z opracowanych programów
- Liczba promowanych gospodarstw

➤ **Infrastruktura**

- Liczba osób korzystających z wybudowanych ścieżek rowerowych
- Liczba osób korzystających z infrastruktury
- Liczba pojazdów korzystających z infrastruktury
- Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci
- Liczba gospodarstw domowych korzystających ze stacji
- Liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez oczyszczalnie
- Liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez instalacje
- Długość zmodernizowanych rowów melioracyjnych

- Powierzchnia przekształconych terenów
- Liczba gospodarstw domowych korzystających z sieci wodociągowej

➤ **Gospodarka**

- Liczba nowych inwestycji
- Liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem
- Liczba osób korzystających z utworzonych obiektów
- Liczba nowych inwestycji
- Liczba bezrobotnych korzystających z kursów, szkoleń

➤ **Sfera społeczna**

- Liczba osób korzystających z infrastruktury społecznej
- Liczba dzieci korzystających z obiektów edukacji przedszkolnej
- Liczba uczniów korzystających z obiektów edukacji szkolnej
- Liczba osób korzystających z obiektów rekreacyjnych
- Liczba osób korzystających z obiektów kultury
- Liczba osób biorących udział w programach wspierających aktywność społeczną

8.System wdrażania, sposoby monitorowania i kontroli

Planowanie strategiczne jest procesem ciągłym. Dla zagwarantowania, że postanowienia przyjęte w Lokalnym Programie Rozwoju będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostaną warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania i weryfikacji. Samorząd Gminy Chełmno pełni rolę koordynatora i organizatora prac nad realizacją Programu.

Organem nadzorującym realizację Programu jest Rada Gminy. Odpowiedzialny za wykonanie ujętych w nim założeń Wójt Gminy będzie przedkładał Radzie Gminy raz na 2 lata sprawozdania z realizacji celu nadrzędnego i celów szczegółowych z rozbiciem na zadania.

Poza funkcją nadzorczą, wyłączną kompetencją Rady Gminy będzie uchwalanie zmian w zapisach Programu.

Instytucją odpowiedzialną za realizację Programu jest Wójt Gminy. Lokalny Program Rozwoju może być realizowany samodzielnie przez Gminę, we współpracy z innymi partnerami lub poprzez inspirowanie i wspieranie realizacji przedsięwzięć innych jednostek. Program będzie wdrażany przez pracowników Urzędu Gminy Chełmno i jednostek organizacyjnych gminy.

Za monitoring i przygotowanie sprawozdań z realizacji Programu odpowiedzialny będzie inspektor ds. pozyskiwania środków UE.

Dla efektywnej realizacji zapisów Lokalnego Programu Rozwoju niezbędne jest stworzenie systemu stałej kontroli i monitoringu realizacji jego ustaleń. Monitoring będzie polegał na systematycznym gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zbieranych od wszystkich realizatorów projektów w ramach Lokalnego Programu Rozwoju. Proces ten będzie służył identyfikacji osiągniętych produktów i rezultatów oraz porównanie ich zgodności z założeniami Programu.

Monitoring umożliwi modyfikację poszczególnych elementów przyjętych ustaleń strategicznych. Jednocześnie system ten może być wykorzystywany do ciągłego śledzenia zdarzeń, tendencji i procesów zachodzących w otoczeniu Gminy, jak i wewnątrz niej, które mogą wywierać pozytywny lub negatywny wpływ na osiągnięcie przyjętych celów rozwoju.

Pozwala to na zwiększenie zdolności Władz Gminy Chełmno do szybkiej i skutecznej reakcji na zmiany zachodzące zarówno w jej otoczeniu, jak i wewnątrz niej.

Wójt w oparciu o zapisy Programu określi szczegółowe terminy wykonania poszczególnych zadań oraz liczbowe wskaźniki osiągnięcia zakładanych efektów w ujęciu rocznym i docelowym. Poprzez dobór właściwych wskaźników, mierzalnych i dostępnych w statystyce publicznej lub w wewnętrznym systemie sprawozdawczości Urzędu Gminy, możliwe będzie efektywne monitorowanie procesu wdrażania Programu Rozwoju. Do oceny kierunków działania przyjęto wskaźniki produktu i rezultatu zebrane w rozdziale 7.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji planu.

Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji Lokalnego Programu Rozwoju. Głównym zadaniem jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Główne cele zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron,
- oszacowanie możliwości i ograniczeń,
- usprawnienie zarządzania,
- wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działań,
- poprawianie błędów,
- wsparcie alokacji zasobów finansowych,
- ulepszenie procesu decyzyjnego.

W szczególności zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom dokładnych ocen stanu wdrożenia programów w zakresie:

- działania programów,
- wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów,
- wpływu na problemy, do których odnoszą się programy,
- wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia programów i projektowania nowych programów,
- identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

Ewaluacja Programu będzie dokonywana w trakcie prac nad sprawozdaniem z wdrażania. Wnioski z ewaluacji i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Programu.